

GLOBALLASHUVNING IQTISODIY TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA TAHDIDLAR

Raxmanova Nargiza Adilovna

*O'zbekiston davlat san'at institutining Farg'ona mintaqaviy filiali
Qo'g'irchoqlarni ishlab chiqarish texnologiyasi
2-bosqich talabasi.*

KIRISH

Globallashuv - dunyoning bir-biriga bog'liqligi va o'zaro ta'sirchanligi o'ziga borayotgan murakkab jarayon bo'lib, u xalqlarni, mamlakatlarni va butun dunyoni birlashtiradi. Iqtisodiyot, siyosat va madaniyatga ta'sir ko'rsatadigan globallashuv, imkoniyatlar va tahdidlarning noyob aralashmasini yaratadi. Ushbu maqola globallashuvning iqtisodiy ta'sirini, jumladan, iqtisodiy o'sish, ish o'rinlari yaratish, investitsiyalar va savdoga ta'sirini batafsil ko'rib chiqadi. Bundan tashqari, globallashuv bilan bog'liq potentsial tahdidlar, jumladan, ish joylarining yo'qolishi, ish haqining pasayishi va atrof-muhitning yomonlashishi ham muhokama qilinadi.

Iqtisodiy o'sish

Globallashuv iqtisodiy o'sishni bir qancha yo'llar bilan rag'batlantirdi:

Savdo va Investitsiyalarni Liberallashtirish: Globallashuv chegara to'siqlarini pasaytirdi va savdo va investitsiyalarni osonlashtirdi. Bu mamlakatlarning o'zlarining komparativ afzalliklariga muvofiq ixtisoslashishiga va global bozor ulushi uchun raqobat qilishlariga imkon berdi.

Texnologiyalarni O'tkazish: Globallashuv yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni geografik chegaralardan o'tishini nazarda tutadi. Bu rivojlanayotgan mamlakatlarga ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va yangi sanoatlarni rivojlantirish imkonini berdi.

O'zaro bog'liqlik: Globallashuv mamlakatlarni bir-biriga hamkorlik qilishga va o'zaro manfaatli munosabatlarni rivojlantirishga undadi. Bu iqtisodiy o'sish uchun qulay muhit yaratadi.

Ish o'rinlari Yaratish

Globallashuv ba'zi sohalarda ish o'rinlari yo'qolishiga olib kelishi mumkin bo'lsa-da, yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatlarini ham yaratadi:

Yangi Sanoatlar: Globallashuv yangi sanoatlar va bozorlarni yaratdi, bu esa ish o'rinlari uchun yangi imkoniyatlar ochdi. Masalan, global ta'minot zanjiri boshqaruvi va xalqaro moliya yangi ish o'rinlari yaratadigan sohalardir.

Iqtisodiy O'sish: Globallashuv natijasida kelib chiqadigan iqtisodiy o'sish yangi bizneslar yaratish va mavjud bizneslarni kengaytirish uchun imkoniyatlar yaratadi, bu esa qo'shimcha ish o'rinlariga olib keladi.

Ish joylarining Outsourcing: Ba'zi kompaniyalar ishlab chiqarish yoki xizmatlarni ishchi kuchi arzonroq bo'lgan mamlakatlarga outsourcing qilmoqda, bu esa rivojlanayotgan mamlakatlarda ish o'rinlari yaratishga olib keladi.

Investitsiyalar

Globallashuv investitsiyalarni rag'batlantirdi:

Chet el To'g'ridan-to'g'ri Investitsiyalar (FDI): Globallashuv chet el to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni kuchaytirdi, chunki kompaniyalar global bozorga kirish uchun chet elda ishlab chiqarish va operatsiyalarni yo'lga qo'yishmoqda.

Portfel Investitsiyalari: Globallashuv, investorlarga global bozorlarda investitsiyalar qilish imkonini berib, portfel investitsiyalarining o'sishiga olib keldi.

Investitsiyalar uchun Raqobat: Globallashuv mamlakatlarni sarmoyadorlarni jalb qilish uchun raqobat ga majbur qiladi, bu esa infratuzilma va ta'lim kabi investitsiyalarga olib keladi.

Savdo

Globallashuv xalqaro savdoni sezilarli darajada oshirdi:

Chegara To'siqlarining Pasayishi: Globallashuv tariflar, kvotalar va boshqa chegara to'siqlarini kamaytirdi, bu esa savdoning o'sishiga olib keldi.

Transport va Aloqa Texnologiyalaridagi Taraqqiyot: Transport va aloqa texnologiyalarida yuzaga kelgan taraqqiyot savdoning samaradorligini va narxini pasaytirdi, bu esa savdoning o'sishiga olib keldi.

Global Ta'minot Zanjirlari: Globallashuv murakkab global ta'minot zanjirlarining rivojlanishiga olib keldi, bu esa mamlakatlar ning global bozorlarda raqobat qilish imkonini beradi.

Tahdidlar

Imkoniyatlar bilan bir qatorda, globallashuv ham quyidagilarni o'z ichiga olgan potentsial tahdidlarni keltirib chiqaradi:

Ish Joylarining Yo'qolishi: Globallashuv, ishlab chiqarishni ishchi kuchi arzonroq bo'lgan mamlakatlarga outsourcing qilish orqali ba'zi sohalarda ish joylarining yo'qolishiga olib kelishi mumkin.

Ish Haqining Pasayishi: Globallashuv ishchi kuchi arzon bo'lgan mamlakatlardan kelgan raqobat tufayli ba'zi sohalarda ish haqining pasayishiga olib kelishi mumkin.

Atrof-muhitning Yomonlashishi: Globallashuv xalqaro savdo va ishlab chiqarishni oshirdi, bu esa emissiya, chiqindilar va resurslarning ekspluatatsiyasi orqali atrof-muhitning yomonlashishiga olib kelishi mumkin.

Iqtisodiy Tengsizlik: Globallashuv, global ta'minot zanjirlarida ishtirok etadigan ko'p millatli kompaniyalar va ishchilar o'rtasidagi iqtisodiy tengsizlikni kuchaytirishi mumkin.

Yakun

Globallashuv jahon iqtisodiyotiga chuqur ta'sir ko'rsatgan murakkab va doimo o'zgarib turuvchi jarayondir. Iqtisodiy o'sish, ish o'rinlari yaratish, investitsiyalar va savdo imkoniyatlari yaratib, iqtisodiyotlarga sezilarli foyda keltirdi. Biroq, globallashuv ish joylarining yo'qolishi, ish haqining pasayishi va atrof-muhitning yomonlashishi kabi potentsial tahdidlarni ham keltirib chiqaradi.

Globallashuvning ijobiy ta'sirini optimallashtirish va salbiy ta'sirini kamaytirish uchun siyosatchilar, biznes yetakchilari va shaxslar globallashuvni mas'uliyatli va barqaror tarzda boshqarishga o'z hissalarini qo'shishlari kerak. Bu, ishchilarni globallashuvning ta'siriga moslashtirish uchun investitsiyalar qilish, atrof-muhitni muhofaza qilish chora-tadbirlarini amalga oshirish va globallashuvning barcha qatlamdagi odamlar uchun foydali bo'lishini ta'minlash uchun globallashuv ning tahdidlarini hal qilish uchun hamkorlikni o'z ichiga oladi.

Globalashuvning imkoniyatlaridan unumli foydalanish va shu bilan birga uning tahdidlarini kamaytirish orqali biz hammamiz uchun yanada barqaror va farovon global iqtisodiyot yaratishga yordam berishimiz mumkin.